

provide the most common interests of mankind as a whole. In other words, the "new" international law is to regulate relations between states are not just for the benefit of their peoples, but also so that these interests do not conflict with the interests of humanity as a whole. In this regard, it appears that the main purpose of the "new" international law should recognize the stability of the global (universal) development that is safe, free, comprehensive and harmonious development of every individual, every nation and every state in harmony with the natural and social environment on based on equal rights and equal opportunities. The formation of "new" international law, visible, and will be the above-named solutions threefold objectives.

Key words: international relations, diplomacy, geoculture.

УДК 323.28(0):316.421(045)

Л. І. ЛЯСОТА

ФАКТОРИ ДЕТЕРМІНАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Аналізується поняття міжнародний тероризм як соціально-політичне явище, його основні ознаки, причини та умови відтворення в умовах глобалізації.

Ключові слова: міжнародний тероризм, глобалізація, транснаціональна злочинність, мережеві організації, інформаційні технології.

Лясота Л. І. Факторы детерминации международного терроризма в контексте процесса глобализации

Анализируется понятие международного терроризм как социально-политическое явление, его основные признаки, причины та условия воспроизводства в условиях глобализации.

Ключевые слова: международный терроризм, глобализация, транснациональная преступность, сетевые организации, информационные технологии.

Lyasota Lyudmila. Factors of determination the international terrorism in the context of globalization

The concept of international terrorism as a social and political phenomenon is analyzed, its main features, factors and conditions of reproduction in the context globalization are considered.

Key words: international terrorism, globalization, transnational crime, network organizations, information technologies.

Терористична активність за останні два десятиліття, у тому числі в останні роки у Франції, Іраку, Сирії, Тунісі, Кувейті, Турції, які набули неабиякого резонансу у світовій спільноті, свідчить про те, що міжнародний тероризм як складний соціально-політичний феномен в умовах глобалізації набуває загрозуючих масштабів і може стати причиною системної кризи глобального рівня. Являючи собою транснаціональне системне явище, він виходить за межі національного рівня і може перетворитись на новий виклик для всього людства. Наслідком дій міжнародного тероризму, як правило, є дестабілізація міжнародної обстановки, провокація міжнародних конфліктів, загострення протистояння різних етнічних груп, народностей, держав. Тому причини виникнення цього феномена, динамічність розповсюдження, ескалація в умовах глобальних трансформацій стало предметом серйозних досліджень та багатьох наукових дискусій. Вироблення політики протидії міжнародному тероризму як на міждержавному, так і на локальному рівнях стало одним з важливіших завдань сучасності.

Дослідженню феномена тероризму в умовах глобалізації приділили свою увагу такі відомі зарубіжні вчені, як З. Бжезинський, С. Хантінгтон, Б. Хоффман, К. Шауб, Д. Уайнер, та ін. Серед російських дослідників, які займаються питаннями міжнародного тероризму, можна відзначити таких авторів, як О. Алексєєв, М. Горенштейн, В. Воронович, М. Делягін, П. Золотарєв, В. Кутирьов, С. Ляхів, В. Лукін, Г. Мірський, І. Міхєєв, Т. Мусієнко, Д. Ольшанський, Н. Сєдих, В. Хорос, В. Федотова та ін. Серед українських учених – В. Антипенко, М. Гуцало, С. Качур, В. Крутов, В. Ліпкан, С. Телешун, М. Шевченко та ін.

Аналіз існуючих джерел дає змогу зробити висновок, що проблема сучасного тероризму, його прояви, причини відтворення стали об'єктом наукової рефлексії істориків, політологів, соціологів, фахівців державного та військового управління. Разом з тим залишаються недостатньо вивченими проблеми каузальних зв'язків міжнародного тероризму та глобальних трансформацій, умови виникнення та поширення глобального тероризму в сучасних умовах.

Під тероризмом слід розуміти злочинне діяння, що полягає в застосуванні протиправних дій або в загрозі їх застосування відносно окремих осіб, групи осіб, матеріальних або нематеріальних об'єктів,

що супроводжується залякуванням населення і навмисним створенням обстановки страху, пригніченості, напруженості з метою ухвалення рішень, вигідних для терористів, що характеризуються підвищеною суспільною небезпекою і публічним характером здійснення¹. При цьому типи мотивацій терористів можуть бути різними: політико-ідеологічними (досягнення певних цілей у політичній боротьбі або у боротьбі за певну ідею); корисними як прагнення отримати матеріальні блага; емоційними, психопатологічними. Політико-ідеологічні мотивації, у свою чергу, можуть бути соціально - політичними, національними (сепаратистськими) і релігійними (фундаменталістськими).

У Законі України “Про боротьбу з тероризмом” від 20 березня 2003 р. № 638-IV тероризм трактується як суспільно небезпечна діяльність, яка полягає в свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення і органів влади або здійснення інших посягань на життя або здоров'я ні в чому не винних людей або загрози здійснення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей².

Найбільш характерними ознаками сучасного тероризму дослідники визначають: особливі методи терористичної діяльності, у тому числі, застосування насильства; знищення (пошкодження) майна або загроза заподіяння небажаних наслідків; публічність та пропагандистський характер терористичних акцій; безпосереднє нанесення шкоди інтересам одних суб'єктів, а метою суспільно-небезпечних дій є примушення до певної поведінки в інтересах терористів, інших осіб; тероризм спрямований проти переважаючих за потужністю більш розвинутих держав; підвищена суспільна небезпека.

Таким чином, тероризм – це систематичне використання крайнього насильства та загрози насильства для досягнення публічних та соціальних цілей. Терористичний акт демонструє суспільству безсилля влади; створює прецеденти активної непокори та силового протистояння владі; активізує опозиційні владі сили та настрої; наносить шкоду економіці, знижує інвестиційну привабливість країни, псує її імідж, знижує потік міжнародних туристів; підштовхує країну до радикалізації політичного курсу.

В енциклопедичних словниках міжнародний тероризм визначається як злочин насильницького характеру, що має міжнародний ре-

зонах і який направлено на залякування чи нанесення шкоди окремим особам чи людству в цілому задля досягнення своїх цілей, як правило, політичних. Український дослідник С. Телешун визначає міжнародний тероризм як відповідні дії груп громадян, однорідних або змішаних за національним складом, проти будь-яких осіб на території третіх країн³.

Можна виокремити наступні риси міжнародного тероризму:

- цілі терористів зачіпають інтереси декількох країн;
- злочин починається в одній країні, а закінчується в іншій;
- фінансування злочинної групи здійснюється іншою країною;
- жертвами терористичних актів стають громадяни різних країн та учасники заходів, які проводяться міжнародними організаціями;
- заподіяна шкода стосується декількох країн або міжнародних організацій⁴.

До суб'єктів міжнародного тероризму відносяться:

- недержавні терористичні структури, екстремістські міжнародні рухи лівої та правої орієнтації, націоналістичного або релігійно-політичного толку;
- організовані злочинні об'єднання, які займаються незаконною зовнішньоекономічною діяльністю, наприклад, наркобізнесом, міжнародні злочинці-найманці;
- окремі особи або групи осіб, які діють самостійно або за інструкціями держави;
- посадові особи держави, а також державні структури різних країн, які здійснюють таємні або явні терористичні дії проти інших держав або проти громадян іншої держави, які підтримують терористичні групи, діяльність яких спрямована на протистояння тих чи інших політичних або економічних систем⁵.

Дії міжнародних терористів можуть бути спрямовані проти міжнародних організацій та їх представників, іноземних державних органів та установ (або їх персоналу), а також проти інших держав, їх державних органів та суспільних установ, політичних та суспільних діячів, інших громадян, а також міжнародного транспорту та зв'язку, інших міжнародних об'єктів. Метою терористичних актів може бути провокація міжнародних конфліктів, силова зміна або дестабілізація суспільно-політичного устрою суверенних держав, усунення їх законних урядів, насильницька протидія самовизначенню народів,

встановлення більш вигідних умов для національних і транснаціональних корпорацій шляхом усунення економічних конкурентів.

За даними сумісного дослідження Інституту економіки і світу та Університету Меріленда “The Global Terrorism Index 2015”, починаючи з 2000 року у світі було скоєно понад 61 000 терористичних актів, в яких загинуло більш ніж 140 000 людей. Саме минулий 2015 рік відзначився масштабним зростанням терактів за останнє десятиліття. Найбільшу терористичну активність проявляють такі організації, як Ісламська держава (ІД), Боко Харам, Аль Каїда і Таїбан. На їх долю припадає більше 66% всіх смертей у результаті терористичної діяльності⁶.

За оцінками експертів нині у світі нараховується від 100 до 500 терористичних організацій⁷. Вони підтримують між собою постійні контакти, які спрямовані на підготовку та здійснення терористичних актів, обмін інформацією і фінансове забезпечення злочинної діяльності. Ми погоджуємося з думкою української дослідниці М. Гуцало про те, що сучасний міжнародний тероризм являє собою складне системно-соціальне явище, яке формується на міжнаціональних зв'язках терористичних угруповань як однієї, так і декількох країн, а також за участю представників окремих держав. Системність міжнародного тероризму є визначальною його рисою і передбачає обов'язкове формування відповідної ідеологічної оболонки; організованість; професіоналізм; наявність інфраструктури забезпечення й відтворення терористичного потенціалу (фінансового, матеріально-технічного, бойового, пропагандистського, кадрового та ін.)⁸. Все це дає підстави говорити про глобалізацію тероризму.

Останнім часом вчені – терологи приділяють багато уваги проблемі причин тероризму та умов його виникнення і розповсюдження. Аналізуючи проблеми становлення та поширення міжнародного тероризму, очевидно, що процеси глобалізації в соціально-економічній сфері, які є базовою умовою та стратегічним напрямком розвитку людства у ХХІ ст., детермінують тероризм як особливу форму глобального конфлікту. Глобалізація є досить складним і суперечливим явищем. З одного боку, глобалізація прискорює позитивні зрушення в економіці, сприяє інтернаціоналізації різноманітних сфер суспільного життя народів та держав, формує єдиний відкритий економічний та інформаційний простір, завдяки

чому зростає економічна, фінансова, комунікаційна взаємозалежність країн. З іншого, вона виступає чинником загрозливих тенденцій, які пов'язані із загостренням міжнародних конфліктів, становленням міжнародної злочинності, активізацією екстремістських та шовіністичних настроїв, зневагою до моральних цінностей у зв'язку з розповсюдженням культу матеріального успіху.

Серед різноманітних соціальних процесів, які в умовах глобалізації детермінують широкі масштаби застосування насильства, в тому числі у формі тероризму, дослідники називають прогресуюче загострення соціально-економічної диференціації й нерівності в різних країнах і регіонах світу; подальше наростання дисбалансу інтересів, потреб та цінностей між державами і народами; поширення тенденцій диктату й подвійних стандартів у практиці міжнародних відносин; становлення національного й релігійного екстремізму як політичного чинника міжнародного життя; зниження рівня контролю за доступом до новітніх технологій виробництва зброї масового ураження; посилення інформаційно-психологічної агресії проти населення й урядів країн світу; загострення процесів духовної деградації суспільства⁹.

Інші вчені у якості основних умов виникнення тероризму в сучасних умовах визначають: по-перше, формування інформаційного суспільства, тому що терористичний акт потребує загальнонаціональної, або глобальної аудиторії. По-друге, виникнення тероризму пов'язано з природою технології, техногенне середовище стає більш складним та вразливим. Наступна причина пов'язана з розмиванням традиційного суспільства і формуванням модернізаційного, орієнтованого на ліберальні цінності. Теракти свідчать про неможливість влади гарантувати життя, здоров'я та спокій громадян, тобто влада є відповідальною за це. В цьому полягає сутність політичного шантажу, який використовують терористи. Четвертою умовою є реальні історичні проблеми, які виникають у ході історичного розвитку, тобто сепаратистські та національно-визвольні рухи, а також релігійні, етнічні, ідеологічні конфлікти¹⁰.

Слід відзначити, що теза про зв'язок економічної глобалізації з поширенням тероризму у сучасному світі є дискусійною. З одного боку, розширення торгівельних зв'язків сприймається як фактор посилення незаконного ввозу зброї міжнародними терористичними

угрупованнями, неконтрольованого фінансування міжнародних терористичних мереж. Ризики фінансової глобалізації, становлення глобальної інфраструктури незаконного відмивання грошей як джерела фінансування міжнародного тероризму та контролю за цим процесом, є предметом політичного аналізу багатьох досліджень. Так, Д. Уайнер, вважає, що розширення можливостей фінансування діяльності терористичних груп є результатом нетранспарентності грошових потоків та платежів, які здійснюються у межах, створених глобалізацією, фінансової системи. Фінансова нетранспарентність (непрозорість фінансових трансакцій) є, на його думку, причиною ряду соціальних дисфункцій, до яких відносяться як тероризм, так і конфлікти та нестабільність у розвитку суспільства та держави¹¹. З іншого боку, достатньо широкий інтерес в сучасній політологічній літературі викликає позиція вчених, які стверджують, що економічна глобалізація впливає на скорочення динаміки зростання транснаціонального тероризму, сприяє вирішенню проблеми соціальної нерівності, тим самим знищуючи його соціальну базу. Результати досліджень, представлені в роботах Куінлі Шауба, демонструють, що глобалізація створює умови для економічного розвитку, який опосередковано сприяє зниженню ризику міжнародного тероризму та здійснення терористичних актів на території країни, що проводить відкриту економічну політику¹². Хоча ця точка зору є відносно новою і не дуже поширеною, вона викликає інтерес своєю конструктивністю у плані розробки економічних стратегій протидії тероризму.

В останні десятиліття міжнародний тероризм, обумовлений процесами глобалізації, зазнав значної трансформації, що зробило його одним з основних загроз суспільної безпеки. Ефекти глобалізаційних процесів призвели до певних наслідків, які виступають факторами детермінації транснаціонального тероризму та його якісних змін.

По-перше, відзначимо, що однією з ознак нашої епохи є значна диференціація держав за рівнем розвитку. Причому дистанція між країнами, які розвиваються, і знаходяться на доіндустріальній або індустріальній стадії розвитку, і постіндустріальними, не скорочується, а зростає і набуває нових якостей. Сам по собі факт диференціації держав на багаті і сильні та на бідні і слабкі є дестабілізуючим та конфліктогенним чинником розвитку міжнародної системи. Аси-

метрія проявляється не тільки в різності потенціалів, а і в різних статусах сторін. Оскільки політика з позиції сили залишається одним з основних інструментів у системі міжнародних відносин, то тероризм виступає як форма асиметричної відповіді більш слабкої з точки зору параметрів військово-політичної могутності країни на силовий тиск більш потужних державних машин. Практична відсутність можливості вести бойові дії з регулярними збройними силами розвинутих держав спонукає недержавні суб'єкти до ведення неконвенціональної (терористичної) війни. Сучасний тероризм можна охарактеризувати як особливий вид війни, який обумовлений незрівняними військовими, економічними, фінансовими та культурно-цивілізаційними потенціалами постіндустріальних та традиційних суспільств, які виступають суб'єктами глобального конфлікту.

По-друге. Процеси глобалізації сприяють загостренню соціально-економічної диференціації й нерівності в різних країнах і регіонах світу, появі міграційних потоків з бідних країн в більш багаті та цивілізовані. При цьому мігранти, потрапляючи в нові умови, в силу недостатнього рівня освіти, творчого потенціалу, соціальної дезадаптованості поповнюють ряди аутсайдерів, найменш забезпеченої та соціальнонезахищеної страти суспільства. Психологічна фрустрація, невиправдана надія створюють передумови для використання цих верств населення в інтересах транснаціональних кримінальних структур та міжнародного тероризму. Для створення потенційної соціальної бази тероризму часто використовують релігійний фактор, наприклад, ісламські вірування екстремістського толку. У терористичну сферу можуть також долучатися і представники корінного населення країни, які теж визнають безперспективність свого положення.

По-третє. Світові глобалізаційні процеси супроводжуються і детермінуються розвитком інформаційних технологій, які роблять світ більш взаємозалежним та прозорим. Інформаційні технології та системи виступають фактором розвитку постіндустріальних країн і засобом інформатизації для країн, що розвиваються. Саме через них населення бідних країн усвідомлює регіональну соціально-економічну нерівність і власне маргінальне положення у системі міжнародного розвитку. Це викликає неприйняття, заздрість, ненависть, особливо ці настрої характерні для мусульманського світу, які суб-

лімуються у форму терористичної діяльності. Інформаційна прозорість світу чітко демонструє диференціацію в умовах життя, що провокує насильницькі форми дії.

Зазначимо також, що розвиток інформаційних технологій розширює можливості терористичних організацій для самовідтворення та впливу на масову свідомість. Завдяки засобам масової комунікації швидко розповсюджується інформація про теракт, доводяться до суспільства вимоги терористів, здійснюється маніпуляція масовою свідомістю через перманентну підтримку стану страху, що в цілому нагадує широкомасштабну інформаційну війну. Також, інформаційні технології дають можливість ефективно організовувати взаємодію та управління діями терористичних угруповань, здійснювати управління фінансовими потоками, отримувати інформацію про потенційні об'єкти терористичних акцій в будь-якому кутку світу. Враховуючи, що сучасний тероризм тісно пов'язаний із ЗМІ, як наслідок, з досягненнями в області інформаційних технологій, слід очікувати зростання міжнародної терористичної діяльності.

Активне втілення інформаційних технологій призвело до трансформації структури сучасного суспільства. З'явилися нові функціональні структури, основою яких стає мережа. Нові міжнародні терористичні організації адаптувалися до передових принципів самоорганізації, створив транснаціональні мережеві організації. Вони пристосувалися до корупційних практик, проникають в органи влади та управління, здатні до усталеності та регенерації. На відміну від жорстко централізованих організацій (побудованих на принципах ієрархії), вони є більш гнучкими та життєздатними. Так, терористична організація «Аль-Каїда» — це мережева структура, яка не має єдиної зони базування, її фінансові засоби розташовані по різних географічних ареалах. Вона не несе будь-яких зобов'язань перед населенням тих чи інших країн, перед своїми рядовими членами, не є обмеженою у виборі цілей та засобів. До недавнього часу мала приховану підтримку від своїх прибічників навіть в США та в країнах Західної Європи.

По - четверте. Одним з аспектів глобалізації стало прискорене зростання та поширення транснаціональних кримінальних структур. Тобто мережеві структури стали основою і світових злочинних організацій. При цьому вони набули впливу, що порівнюється з по-

тугою транснаціональних корпорацій і навіть окремих держав. Нагадаємо, що будь яка транснаціональна структура переслідує свій власний інтерес, який не завжди співпадає з державним. Для ТКС наявність слабкої держави, внутрішніх військових конфліктів - це можливість отримувати фінансові засоби через організацію наркотрафіка, постачання зброї, утримання бандформувань, підготовки терористичних угруповань та терористичних актів. Терористам вдалося задіяти у своїх цілях транскордонні фінансові потоки, які слабо контролюються, виконуючи певні види послуг для кримінальних синдикатів, а також беручи безпосередню участь у протизаконному бізнесі, іноді зберігаючи при цьому свою автономність. Так, згідно опублікованих оцінок, сукупний бюджет у сфері терористичної активності коливається від 5 до 20 млрд. доларів в рік. Дослідники відзначають, що сучасні терористичні угруповання (ФАРК, ЕЛН), що діють в країнах Латинської Америки, тісно співпрацюють з ділками колумбійського наркотрафіка. За даними латиноамериканської преси, протягом 2000 - 2001 років спостерігалися неодноразові контакти між представниками ФАРК та ліванською „Хезболлою”. Під прикриттям контрабандної торгівлі укладалися багатомільйонні оборудки з продажу зброї і наркотиків. Ця ситуація віддзеркалює сучасні загальносвітові тенденції посилення тіньових процесів кримінального характеру – економічної злочинності і корупції¹³.

По-п'яте. Глобалізаційні процеси сприяли зростанню національної самосвідомості, поширенню сепаратистських рухів, активізації національного та релігійного екстремізму як фактору міжнародного життя. Однією з складових конфліктогенності процесу глобалізації полягає в активному нав'язуванню західних цінностей, очікуючи їх беззаперечного прийняття, пропаганди вестернізованої мас-культури та еталонів суспільства споживання. Ця політика нав'язування певного образу життя та поспішної універсалізації культурно-цивілізаційного простору утискає та ігнорує національну гідність та самобутність представників інших цивілізацій, призводить до фрустрації національно - патріотичних почуттів. Західна культурна інтервенція в ісламський світ загострює внутрішні протиріччя, сприяючи деградації політичних систем, руйнації моральних та традиційних цінностей. Виникнення ісламського радикалізму, який ідеологічно "підживлює" міжнародний

тероризм, є відповідною реакцією на настирливу політику вестернізування мусульманського світу.

Події 11 вересня 2001 р. у США продемонстрували світові новий рівень суїцидного тероризму, основним суб'єктом якого став децентралізований, транснаціональний релігійний екстремістський рух. Ідеологи цього руху розробили політичну доктрину, яка обґрунтовує цілі і методи його діяльності, в основі якої радикальна інтерпретація «салафітських» ідей. Український дослідник цього феномену С. Качур визначає умови, що сприяли ескалації транснаціонального суїцидного тероризму, розширенню його соціальної бази. Це збройні конфлікти, соціальна відчуженість молоді, низький рівень конфесійних знань у суспільстві, що на руку проповідникам «чистоти» віри. Провокують посилення радикальних настроїв мусульманської молоді й прояви ісламофобії, неповаги до релігійних почуттів, традицій мусульман, ігнорування культурного плюралізму («вестернізація», «євроцентризм»), поширені на Заході негативні стереотипи в уявленнях про іслам, упередженість в оцінках неоднорідного руху ісламського відродження, факти брутального порушення прав людини в «боротьбі з тероризмом»¹⁴.

Сучасний тероризм в якості ідеології активно використовує релігійний фактор, але не треба забувати, що часто за релігійними лозунгами приховують соціально-політичний або економічний інтерес. Екстремістські терористичні угруповання взяли на озброєння тоталітарну ідеологію радикального ісламу з досить вільним трактуванням деяких положень цієї релігії для прикриття насильницьких людиноненависницьких діянь. Зазначимо, що ступінь поширення впливу цієї войовничої ідеології, яка пропагує культ насильства, на свідомість людей визначатиме у подальшому перспективи міжнародної терористичної активності.

Міжнародний тероризм являє собою складне суперечливе явище, яке набуває характеру однієї з глобальних проблем людства і загрожує світовому та внутрішньодержавному порядку. Будучи безпосередньо пов'язаним з динамічним процесом глобалізації, його ескалація детермінується багатьма причинами, серед яких соціально-економічні, політичні, культурні, технологічні, психологічні та інші. Наукова рефлексія стосовно аналізу факторів, причин, передумов виникнення та поширення тероризму, сприяє виробленню

стратегії її попередження. Очевидно, що усунення причин (економічних, соціокультурних), що обумовлюють терористичну активність, є довготривалим процесом і не можливим без вирішення проблеми подолання бідності, успішної адаптації суспільств до глобалізаційних процесів. Це залишається не визначеною перспективою для багатьох країн, бо потребує вироблення нових інституціональних та соціокультурних моделей модернізації, формування механізмів цивілізованого політичного діалогу. Стратегія протидії тероризму повинна базуватися на поєднанні легітимних силових та політичних методах. Політичні механізми засновані на дипломатичних відносинах та міжнародному співробітництві, конструктивної участі, засобах по забезпеченню безпеки та ін. Розробка комплексної системи заходів щодо превенції цього явища має передбачати координацію зусиль як міжнародних, так і регіональних організацій, конструктивної взаємодії держави і громадянського суспільства.

1. Михеев И. Р. Терроризм: понятие, ответственность, предупреждение [Електронний ресурс] / И.Р.Михеев. – Режим доступу : <http://kiev-security.org.ua/box/4/123.shtml> **2. Відомості** Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180. **3. Телешун С.** Сучасний тероризм: українські реалії / С.Телешун // Політичний менеджмент. – 2005. – № 1 (10). – С. 163. **4. Горенштейн М.** Терроризм – глобальная проблема современности. [Електронний ресурс] / М. Горенштейн. – Режим доступу : <http://www.proza.ru/2010/07/24/901> **5. Василенко В.И.** Международный терроризм как проявление глобальных противоречий [Електронний ресурс] / В.И.Василенко, В.Н. Теслев. – Режим доступу : <http://spkurdyumov.ru/globalization/mezhdunarodnyj-terrorizm/> **6. Global Terrorism Index 2015.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visionofhumanity.org/#/page/our-gti-findings> **7. Печенюк І.С.** Сутність і витоки міжнародного тероризму / І.С.Печенюк, М.М. Шевченко // Воєнна історія. – 2004. – № 4 - 6. – С. 39 – 53. **8. Гуцало М.Г.** Сучасний міжнародний тероризм як системне явище: тенденції, фактори, шляхи протидії. [Електронний ресурс] / М.Г.Гуцало. – Режим доступу : http://revolution.allbest.ru/international/00294369_0.html **9.** Там само. **10. Горенштейн М.** Цит. работа. **11. Лукин В.Н** Глобализация и международный терроризм: профили и стратегии управления рисками [Електронний ресурс] / В.Н. Лукин, Т.В. Мусиенко. – Режим доступу : <http://credonew.ru/content/view/570/58/> **12.** Там же. **13. Гуцало М.** Процеси глобалізації і деякі чинники ескалації терористичних проявів / М. Гуцало // Політичний менеджмент. — 2007. – № 6 (18). — С. 126. **14. Качур С. І.** Суїцидний тероризм як транснаціональне соціально–політичне явище [Електронний ресурс] /

Lyasota Lyudmila. Factors of determination the international terrorism in the context of globalization

The article analyzes the concept of international terrorism as a socio-political phenomenon, its main characteristics, causes and conditions of reproduction in the context of globalization.

International terrorism is defined as a violent crime that has international resonance and which is aimed at intimidating or harming individuals or humanity as a whole to achieve their goals, usually political. Systematicity of international terrorism is its defining feature and foresees the formation of corresponding ideological shell; system of organization; professionalism; availability of infrastructure maintenance and reproduction of terrorist capabilities (financial, logistical, militant, propagandist, personnel, etc.).

Being directly related to the dynamic process of globalization, its escalation is determined by many factors, including socio-economic, political, cultural, technological, psychological and others. The author analyzes the effects of globalization that led to certain consequences which are the factors of the determination of transnational terrorism and its qualitative changes.

Firstly, it is a significant difference in terms of state development. The fact of differentiation states on the rich and powerful and the poor and the weak is destabilizing and conflict factor of the international system. Since power politics remains one of the main tools in international relations, terrorism acts as a form of asymmetric answer weaker in terms of the parameters of military and political power of the country on a power pressure and more powerful state mechanisms.

Secondly, the processes of globalization are contributing to the migration flows from poor countries to richer and more civilized. These migrants because of the social disadaptation join the ranks of outsiders, which are the least secured and socially unprotected stratum. This stratum is often used for the benefits of transnational criminal networks and international terrorism.

Thirdly, the world globalization processes are determined and are accompanied by the development of information technologies that clearly demonstrate differentiation in living conditions, provoking violent forms of action and enhance the terrorist organizations to self-reproduction and the impact on public consciousness. They also provide an opportunity to organize and control the actions of terrorist groups and manage financial flows, to obtain information about potential targets of terrorist actions in any corner of the world.

Fourthly, one aspect of globalization was the rapid growth and spread of transnational criminal networks. The search of financial self-sufficiency terrorist networks leads to dangerous tendencies of actual merging the transnational crime, transnational financial business with terrorist organizations.

Fifthly, globalization processes contributed to the growth of national consciousness, the spread of separatist movements, and intensification of national and religious extremism as a factor of international life. Western cultural intervention in the Muslim

world exacerbates internal conflicts, promoting the degradation of the political system, the destruction of moral and traditional values. The emergence of Islamic radicalism, which ideologically "fueled" international terrorism, is a response to importunate policy of westernization the Muslim world.

The article emphasizes that modern terrorism is actively using the religious factor as an ideology, but often social, political or economic interest is hidden behind religious slogans. Extremist terrorist groups have adopted a totalitarian ideology of radical Islam with free interpretation of some statements of this religion as a cover for violent and misanthropic acts.

The elimination of reasons (economic, social and cultural) that contribute to terrorist activity is a long process and impossible without solving the problem of poverty reduction, the successful adaptation of societies to globalization. The strategy to counter terrorism should be based on a combination of legitimate methods and political power. Political mechanisms based on diplomatic relations and international cooperation, constructive participation means to ensure the security and others. Development of the integrated system of measures for prevention of this phenomenon should include coordination as international and regional organizations, constructive interaction between state and civil society.

Key words: international terrorism, globalization, transnational crime, network organizations, information technologies.

УДК 32.02:01.8 (47)

Абд Ельмонейм Резек Абуржейла САМЕР

МІЖНАРОДНІ ПОЗИЦІЇ У ПИТАННІ СТАВЛЕННЯ ДО СИРІЙСЬКОЇ КРИЗИ

Висвітлюються міжнародні позиції зацікавлених країн, Європейського Союзу та Організації Об'єднаних Націй щодо сирійської кризи. Розкрито специфіку участі регіональних гравців у сирійському конфлікті – Туреччини, Ірану, Лівану, Іраку. З'ясовано чинники і характер деструктивних дій Російської Федерації щодо підтримки режиму Б. Асада, а також плюралістичні підходи Сполучених Штатів Америки і Європейського Союзу. Розкрито намагання ООН, спрямовані на врегулювання конфлікту.

Ключові слова: сирійська криза, військова інтервенція, мирні ініціативи, гуманітарна допомога.